

Mål C-701/22

Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler

Datum för ingivande:

15 november 2022

Domstol som begär förhandsavgörande:

Curtea de Apel Cluj (Appellationsdomstolen i Cluj, Rumänien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

15 december 2021

Sökande:

SC AA SRL

Svarande:

Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (ministeriet för EU-fonder)

Saken i det nationella målet

Talan där ett affärsdrivande bolag som har fått ett icke återbetalningspliktigt stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) har yrkat att den nationella offentliga myndighet som är behörig att förvalta EU-fonder ska åläggas att betala ränta vid sen betalning och skadestånd för sen ersättning av stödberättigande utgifter.

Syfte med och rättslig grund för begäran om förhandsavgörande

Tolkning av principerna om en sund ekonomisk förvaltning och likvärdighet samt direktiv 2011/7/EU

Frågor som har hänskjutits för förhandsavgörande

- 1 Ska principen om en sund ekonomisk förvaltning tolkas på så sätt att denna princip, jämförd med principen om likvärdighet, utgör hinder för att en juridisk person som bedriver en vinstdrivande verksamhet och har fått ett

- icke återbetalningspliktigt stöd från ERUF kan få ränta vid sen betalning från en offentlig myndighet i en medlemsstat (dröjsmålsränta) till följd av sen ersättning av stödberättigande utgifter under giltighetsperioden för en förvaltningsrättsakt som uteslöt ersättning och som sedermera har ogiltigförklarats genom ett domstolsavgörande?
- 2 Om den första frågan besvaras nekande, är då den försumlighet från stödmottagarens sida som konstaterades i ovannämnda avgörande av betydelse för beräkningen av räntebeloppet vid sen betalning, om det beaktas att nämnda myndighet som är behörig att förvalta EU-fonder, efter det att ovannämnda avgörande har meddelats, i slutändan har förklarat att alla utgifter var stödberättigande?
 - 3 Är en bestämmelse i nationell lagstiftning enligt vilken den enda följden av att det konstateras oegentligheter är att beviljandet av den aktuella finansiella fördelen uteblir eller, beroende på det enskilda fallet, att denna fördel dras in (återbetalning av olagligt beviljat stöd), upp till de utbetalda beloppen, utan erhållande av ränta, trots att mottagaren av dessa belopp har dragit fördel av användningen av dessa fram till tidpunkten för återbetalningen, och enligt vilken ränta i enlighet med artikel 42.1 och 42.2 i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 (lagdekret nr 66/2011) enbart tas ut om stödet inte återbetalas inom den lagstadgade fristen på 30 dagar från betalningsanmaningen, av betydelse i samband med tolkningen av principen om likvärdighet vad gäller den tidpunkt från och med vilken mottagaren av ett icke återbetalningspliktigt stöd från ERUF har rätt till ränta vid sen betalning?
 - 4 Utgör artikel 288 tredje stycket FEUF hinder för att en nationell bestämmelse, under sådana omständigheter som de som föreligger i det nationella målet, utvidgar tillämpningsområdet för direktiv 2011/7/EU till att även omfatta ett avtal om beviljande av ett icke återbetalningspliktigt stöd från ERUF som har ingåtts mellan den myndighet som är behörig att förvalta EU-fonder och en juridisk person som bedriver en vinstdrivande verksamhet?

Anförda unionsbestämmelser

Rådets förordning (EG) nr 1083/2006 av den 11 juli 2006 om allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Sammanhållningsfonden samt om upphävande av förordning (EG) nr 1260/1999 – artikel 60

Artiklarna 288 och 325 FEUF

Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/7/EU av den 16 februari 2011 om bekämpande av sena betalningar vid handelstransaktioner – artiklarna 1 och 2

Anförda nationella bestämmelser

Legea nr. 287/2009 privind Codul civil (lag nr 287/2009, den rumänska civillagen) – artikel 1.535 om ränta vid sen betalning i fråga om penningkulder, enligt vilken borgenären, när ett penningbelopp inte betalas inom fristen, har rätt till ränta vid sen betalning från förfallodagen fram till tidpunkten för betalningen, beräknad till det belopp som har överenskommits mellan parterna eller, om sådant belopp saknas, till det lagstadgade beloppet, utan att behöva styrka [att ha lidit] någon skada.

Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoarele pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar (regeringsdekret nr 13 av den 24 augusti 2011 om lagstadgad ersättningsränta och straffränta på penningkulder samt om reglering av vissa finansiella och skatterättsliga åtgärder i banksektorn) – kapitel I om lagstadgad ersättningsränta och straffränta på penningkulder:

- Artikel 1, enligt vilken parterna i avtalet fritt kan bestämma räntesatsen för både återbetalning av ett lånebelopp och sen betalning av en penningkund.
- Artikel 3, särskilt punkt 2¹, enligt vilken den lagstadgade straffrântan i förhållanden mellan näringsidkare inbördes och mellan näringsidkare och upphandlande myndigheter är fastställd till summan av referensrântan och åtta procentenheter.
- Artikel 10, enligt vilken flera bestämmelser i Codul civil (civillagen), däribland artikel 1.535, är tillämpliga på dröjsmålsrânta.

Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante (lag nr 72 av den 28 mars 2013 om åtgärder för att motverka sena betalningar av penningkulder för vissa penningbelopp som härstammar från avtal som har ingåtts mellan näringsidkare inbördes och mellan näringsidkare och upphandlande myndigheter) – artikel 20, som har infört punkt 2¹ i Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr 13/2011), och artikel 22, enligt vilken begreppet näringsidkare i ovannämnda punkt 2¹ omfattar varje fysisk eller juridisk person som bedriver en vinstdrivande verksamhet.

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora (lagdekret nr 66 av den 29 juni 2011 om förebyggande, fastställande och beivrande av

oegentligheter vid mottagande och användning av EU-medel och/eller därmed sammanhängande nationella statliga medel) – artikel 42, där det bland annat stadgas att statens fordringar till följd av oegentligheter förfaller vid den tidpunkt som anges i den aktuella betalningsanmaningen, det vill säga 30 dagar från delgivning av densamma.

Kortfattad redogörelse för de faktiska omständigheterna och förfarandet i det nationella målet

- 1 SC AA SRL, som är ett affärsdrivande bolag, fick ett icke återbetalningspliktigt stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) inom ramen för Programul operațional sectorial de creștere a competitivității economice (det operativa sektorsprogrammet ”Ökad ekonomisk konkurrenskraft”) för att genomföra projektet ”Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL” (Inköp av utrustning för att öka SC AA SRL:s produktionskapacitet).
- 2 Genom det finansieringsavtal som SC AA SRL och Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (ministeriet för EU-fonder), som är förvaltningsmyndigheten för programmet, ingick den 22 april 2015 åtog sig ministeriet att utbetala ett icke återbetalningspliktigt stöd med ett maximalt belopp på 3 334 257,20 RON (rumänska lei) och SC AA SRL [åtog sig] att medfinansiera projektet med dels ett belopp på 3 334 257,20 RON, som utgjorde bolagets eget bidrag till projektets stödberättigande utgifter, dels ett belopp på 2 385 556,64 RON, som utgjorde den icke stödberättigande delen av projektet.
- 3 Trots att projektet genomfördes i sin helhet och inom de fastställda fristerna sade Ministerul Fondurilor Europene den 29 augusti 2016 upp finansieringsavtalet, eftersom SC AA SRL inte hade respekterat principen om öppenhet i samband med inköp av ett antal utrustningar.
- 4 SC AA SRL ingav överklagande av beslutet om uppsägning till den behöriga förvaltningsdomstolen, som ogiltigförklarade det med den motiveringen att uppsägningen av avtalet utgjorde en oproportionerlig åtgärd med hänsyn tagen till att projektet hade genomförts. Nämnda domstol betonade dessutom att Ministerul Fondurilor Europene mycket väl hade kunnat vidta mindre ingripande åtgärder gentemot SC AA SRL, exempelvis tillämpning av finansiella korrigeringar.
- 5 Mot denna bakgrund ersatte Ministerul Fondurilor Europene den 6 maj 2021 de stödberättigande utgifterna i sin helhet.
- 6 Efter avgörandet avseende begäran om ersättning av de stödberättigande utgifterna har SC AA SRL i förevarande mål vid den hänskjutande domstolen yrkat att Ministerul Fondurilor Europene ska åläggas att betala dels lagstadgad ränta räknat från det datum då talan väcktes fram tills att den faktiska ersättningen av ovannämnda stödberättigande utgifter ägde rum, dels ett ersättningsbelopp på 28 983,65 RON för ränta och avgifter.

- 7 I detta hänseende har SC AA SRL åberopat bestämmelserna i Codul civil (civillagen) om betalning av ränta räknat från förfallodagen för fordran hos Ministerul Fondurilor Europene. Vad gäller yrkandet om skadestånd har SC AA SRL gjort gällande att bolaget var tvunget att teckna tilläggsavtal till det kreditavtal som bolaget hade ingått för att genomföra projektet och att dessa tilläggsavtal medförde extra kostnader.

Kortfattad redogörelse för skälen till att förhandsavgörande begärs

- 8 I motiveringen till de första tre frågorna påpekar den hänskjutande domstolen att det i den aktuella situationen, där beslutet att säga upp ett avtal om finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) slutgiltigt har ogiltigförklarats av en förvaltningsdomstol, saknas specifika bestämmelser som reglerar möjligheten att ålägga den behöriga myndigheten att betala ränta för det fall de stödberättigande utgifterna har ersatts för sent, efter det att finansieringsavtalet slutgiltigt har ogiltigförklarats.
- 9 Vad gäller frågan huruvida denna möjlighet ges enligt unionsrätten, och särskilt principen om en sund ekonomisk förvaltning, finner den hänskjutande domstolen att rättspraxis inte är enhetlig. *Några* nationella domstolar har slagit fast att stödmottagaren i ett finansieringsavtal i sin egenskap av näringsidkare kan åberopa principerna om rättssäkerhet, skydd för berättigade förväntningar och likvärdighet i syfte att få ersättning för skada bestående i att inte i rätt tid kunna disponera över de penningbelopp som näringsidkaren är berättigad till. Varken det faktum att unionsrätten och den nationella lagstiftningen inte innehåller några uttryckliga bestämmelser i denna riktning eller den omständigheten att det rör sig om ett förvaltningsrättsligt avtal och att stödet beviljas utan vederlag är relevant i detta hänseende. Några domstolar har funnit att de nationella bestämmelserna om finansieringsavtal kompletteras genom de allmänna bestämmelserna i Codul civil (civillagen) och Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr 13/2011).

Andra domstolar är däremot av den uppfattningen att eftersom det i den nationella lagstiftningen om icke återbetalningspliktigt stöd inte stadgas någon rätt till ränta vid sen betalning, kan denna ränta inte tillerkännas i en situation som den aktuella. Finansiären är ingen näringsidkare och rättsförhållandet mellan de berörda parterna omfattas inte av de nationella bestämmelser som reglerar rättsakter som ingår mellan näringsidkare. Om unionsrätten inte innehåller bestämmelser om tillerkännande av ränta, ankommer det enligt EU-domstolens praxis på den nationella lagstiftaren att i enlighet med principen om processuell autonomi fastställa de regler och villkor som är tillämpliga på ränta.

- 10 Den hänskjutande domstolen undrar således huruvida tillerkännande av ränta – just för det fall att de privaträttsliga bestämmelserna om betalning av ränta vid sen betalning är tillämpliga – emellertid är oförenligt med skyddet av unionens finansiella intressen, närmare bestämt med principen om en sund ekonomisk förvaltning, mot bakgrund av den rättsliga karaktären av finansieringsavtalet.

- 11 Den hänskjutande domstolen undrar dessutom om det är möjligt att begränsa räntebeloppet vid sen betalning om det konstateras försumlighet från stödmottagarens sida.
- 12 Angående den tredje frågan anför den hänskjutande domstolen att mottagaren av en finansiell fördel enligt artikel 42.1 och 42.2 i Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011 (lagdekret nr 66/2011), om det konstateras oegentligheter, enbart kan åläggas att betala ränta vid sen betalning för det fall återbetalningen inte äger rum inom 30 dagar frändelgivningen av betalningsanmaningen. Enligt artikel 325 FEUF ska medlemsstaterna vidta samma åtgärder för att bekämpa bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen, som de vidtar för att bekämpa bedrägerier som riktar sig mot deras egna ekonomiska intressen.
- 13 Den hänskjutande domstolen önskar få klarhet i huruvida principen om likvärdighet i förevarande fall, som skiljer sig från återkallande av den finansiella fördelen, även kräver att ränta vid sen betalning enbart ska tillerkännas från och med det datum då beslutet om uppsägning av avtalet vinner laga kraft.
- 14 Genom den fjärde frågan önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida den lag som har införlivat direktiv 2011/7 med nationell lagstiftning (närmare bestämt artikel 3.2¹ i Ordonanța Guvernului nr. 13/2011 (regeringsdekret nr 13/2011) om fastställande av dröjmålsräntesatsen i förhållanden mellan näringsidkare och upphandlande myndigheter) utvidgar direktivets tillämpningsområde, på så sätt att det även omfattar finansieringsavtal som det som är aktuellt i målet, över de gränser som fastställs i artikel 288 tredje stycket FEUF.